

med „moderne Tidsaand“. Mener det ærede Medlem ikke Andet end, at man bør indføre tidsvarende Reformer ved Universitetet ligesom paa andre Omraader, da er det ikke opløsende, da er det ikke noget Grundlag for Forhandling og heller ikke nogen Grund til Adskillelse. Derfor det ærede Medlem derimod ved den moderne Tidsaand mener den bestemte filosofiske Retning, som han tidligere har taget Ordet for og særlig vist her i denne Sal, da tilstaar jeg, at for mit Vedkommende vil jeg ligesaa godt strag som senere erklære, at jeg ikke tror, at det er Maaden at gjøre Universitetet bedre paa, og at jeg endog — jeg bejender det rent ud — er en Modstander af det ærede Medlem paa dette Omraade. Denne moderne Tidsaand, der væsentlig bestaar i de literære, filosofiske mod Dogmetroen, som det hedder, eller den positive Religion, Aabenbaringsstroen fjendtlige Bestræbelser, der mere og mere gjøre sig gjældende, er ganske vist herskende ved de fleste andre Universiteter, men jeg anser det ikke for nogen Hjelb, men tværtimod for en Fortræd for Universitetet, som en Ting, der væsentlig hindrer Universitetet i at opfylde en Del af sin Mission. Efter at jeg har udtalt dette, vil det ærede Medlem og jeg meget let kunne forstaa hinanden, og jeg skal da erklære, at det skal være mig en Glæde paa enkelte reelle Punkter at samarbejde med det ærede Medlem, thi det forekommer mig, at han paaviste adskillige Ting, i hvilke vi vistnok kunne blive enige, men det gælder ganske vist ikke paa alle Punkter. Førend jeg gaar ind paa at omtale disse enkelte Ting, skal jeg imidlertid gjøre min Opfattelse gjældende af, hvad Universitetet er, og hvad det skal være. Universitetet har efter min Opfattelse her tillands faktisk en tredobbelt Opgave. For det første er det et videnskabeligt, intellektuelt Værksted, et Sted, hvor Landets ypperste aandelige Kræfter af Staten hendrages og samles for at forøge Landets aandelige Giendom, navnlig gennem Udviklingen af dets Literatur, saa meget som muligt. Dernæst er det en Opdragelsesanstalt, en videnskabelig Opdragelsesanstalt for den fra Skolen udgaaende Ungdom, og endelig er det for det Tredie faktisk en Opdragelsesanstalt for Embedsmænd, en Institution, hvor man skaffer de unge Mænd de Kundskaber, som anses for fornødne til, at Staten kan bruge dem til sine Embeder. Kunne disse tre Ting forenes, da bliver Spørgsmaalet, hvorledes de skulle forenes; kunne de ikke forenes, da bliver Spørgsmaalet: Hvilken af de tre Ting skal opgives? Den første Fordring til Universitetet, at det ikke blot er en videnskabelig Høiskole, men det Brændpunkt, hvorfra den videnskabelige Udvikling udgaar heri Landet, og hvorved Literaturen beriges — den kan ikke opgives; men for at den skal kunne fremmes og trives, tror jeg, man maa gaa en ganske anden Vej end den, det ærede Medlem for Lange-

land fremsatte som sin. Det ærede Medlem nævnte forskjellige Forslag, som jeg slet ikke har i Sinde at modsig, og naar jeg ikke modsigter ham, ligger det for endel i, at det er Ting, vi ere enige i, og som ikke behøver særlig at fremhæves; men han nævnte et Par Punkter, som jeg finder Anledning til at modsig, thi jeg tror, at hans Forslag herom ikke vilde føre til Noget. Det ærede Medlem sagde saaledes, at Theologien skulde fjernes fra Universitetet. Jeg kan ikke se, at det i fjerneste Maade skulde nytte Universitetet det Alleringeste, jeg ser ikke, det har den fjerneste Fordele af at blive af med Theologien. Det ærede Medlem begrundede sin Mening ved den, jeg kan næsten sige, forslidte Udtalelse, at Theologien var ingen Videnskab. Det mener det ærede Medlem nu ikke; det ærede Medlem mener ikke saadan i Gæt og Alt, at Theologien ingen Videnskab er, thi Moralthnologien, Dogmatiken og adskillige andre theologiske Discipliner maa det ærede Medlem jo lige saa godt erkjende for videnskabelige Discipliner, for Videnskab, som han f. Ex. anser andre paa vilkaarlige positive Bestemmelser beroende Videnskaber, f. Ex. Suraen for Videnskab. Der er ingen Forskjel, enten man arbejder gennem Videnskaben til Forstaaelse af Systemerne i den positive Ret, eller man arbejder gennem Videnskaben til Forstaaelse af Systemerne og Formerne i den aabenbarede kristelige Moral og Dogmatik, det er der ingen Forskjel paa, det er Videnskab begge Dele, og der er ingen Forskjel, naar man ikke vil sætte en rent vilkaarlig Forskjel. Naar det ærede Medlem forklarede sig nærmere derhen, at Theologien arbejdede i en Cirkel og med et forud givet Resultat, sigtede det ærede Medlem derved til en ganske enkelt Side af Theologien, nemlig den apologetiske. Nu vil jeg sige, at det ærede Medlem gjør sig Arbejdet temmelig nemt. Han definerer først Videnskaben paa en ny Maade, idet han siger, at den intellektuelle Virksomhed, der sætter sig en bestemt Grænse i Aabenbaringen, er ikke Videnskab, men kun den intellektuelle Sandhedssøggen, der slet ikke sætter nogen Grænse udenfor den, der ligger i selve den menneskelige Intelligens, er Videnskab. Det er et Postulat, noget Ny, som det ærede Medlem stiller op, men dermed er Sagen ikke klaret. Jeg tror ikke, at man ved en saadan Udtalelse som, at Theologien ingen Videnskab er, kommer et eneste Skridt videre. Enten maa Meningen være den, at vi skulle gaa ind paa en meget lang Debat om, hvad Videnskab er, og den vilde jo Formanden standse, da det ikke har det Mindste med denne Sag at gjøre, eller ogsaa maatte man nøies med de almindelige Begreber, man hidtil har om Videnskaben, og lade de nye Theorier udkæmpe deres Sag andesteds. Altsaa kan et saadant Argument ikke bruges, og andre Argumenter brugte det ærede Medlem ikke. Jeg kan, som sagt, ikke være